

DIỄN BIẾN CÁC ĐIỂM NÓNG CĂNG THẲNG THƯƠNG MẠI NĂM 2022

MỸ - TRUNG

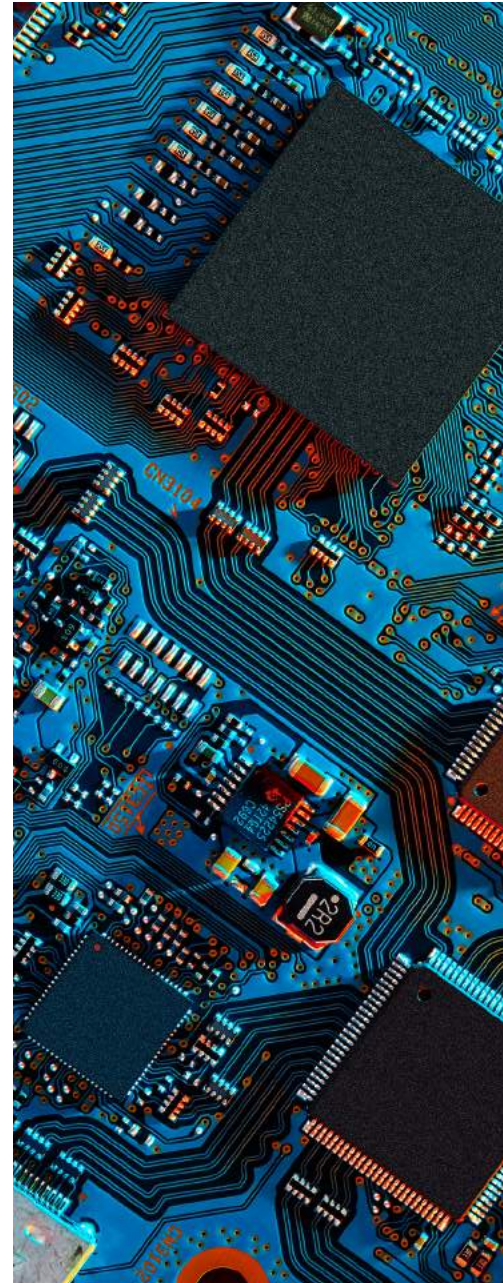
Căng thẳng cuộc chiến chip

Cuộc chiến thương mại giữa hai nền kinh tế hàng đầu thế giới là Mỹ và Trung Quốc bắt nguồn từ năm 2018 tới nay vẫn luôn là tâm điểm chú ý trong hoạt động thương mại toàn cầu. Sau những động thái dỡ bỏ thuế quan của Mỹ đối với hàng hóa Trung Quốc giúp xoa dịu phần nào căng thẳng trong những tháng đầu năm, tới nửa cuối năm, một cuộc chiến mới giữa hai cường quốc dường như lại xuất hiện trên "mặt trận" chip bán dẫn.

Ngày 27/7/2022, Thượng viện và Hạ viện Mỹ đã thông qua Đạo luật Chip và Khoa học (Chips and Science Act) sau hơn hai năm thảo luận và sửa đổi với khoản trợ cấp ban đầu cho doanh nghiệp ngành chip trị giá hơn 50 tỷ USD. Ngày 9/8, Tổng thống Joe Biden đã ký ban hành đạo luật này với mục tiêu hỗ trợ cho ngành sản xuất nội địa về sản xuất chất bán dẫn, một trong những nguyên liệu quan trọng được sử dụng trong các sản phẩm điện tử, từ ô tô và vũ khí công nghệ cao đến các thiết bị công nghệ và trò chơi điện tử. Ngoài ra, Đạo luật cũng sẽ đầu tư khoảng 200 tỷ USD trong vòng 10 năm để thúc đẩy hoạt động nghiên cứu khoa học của Mỹ nhằm cạnh tranh tốt hơn với Trung Quốc. Đạo luật là nỗ lực của chính quyền Biden trong tham vọng thúc đẩy tự chủ công nghệ và sản xuất bán dẫn tại Mỹ, đồng thời phát triển lực lượng lao động có chuyên môn về chất bán dẫn để mang lại lợi thế cạnh tranh cho Mỹ trên thế giới.

Phản ứng lại, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Uông Văn Bân đã chỉ trích Đạo luật Chip và Khoa học là một chính sách "ép buộc kinh tế" của Mỹ. Trung Quốc cho rằng Đạo luật này mang tính phân biệt đối xử và gây tổn hại tới một số công ty nước ngoài, vi phạm cam kết của WTO về chống trợ cấp. Phòng Thương mại quốc tế Trung Quốc cũng cho rằng đạo luật mới này của Mỹ sẽ làm ngành công nghiệp bán dẫn bị tác động bởi cạnh tranh địa chính trị, cản trở sự phát triển công nghệ và nỗ lực hồi phục kinh tế thế giới sau đại dịch.

Căng thẳng hai bên càng lên cao khi vào ngày 07/10/2022, Bộ Thương mại Mỹ đã ban hành quy định về kiểm soát xuất khẩu chip và thiết bị bán dẫn sang Trung Quốc. Theo đó, Mỹ yêu cầu doanh nghiệp tại nước này và các công ty nước ngoài sử dụng công nghệ Mỹ dừng các chuyển hàng sản phẩm bán dẫn, máy móc cung cấp cho đối tác là nhà máy sản xuất và doanh nghiệp thiết kế chip của Trung Quốc. Không chỉ vậy, Mỹ còn tiến hành đàm phán thúc đẩy các nước đồng minh cùng tham gia áp đặt hạn chế xuất khẩu sản phẩm ngành chip sang Trung Quốc. Theo yêu cầu từ phía Washington, Tokyo đã bắt đầu thảo luận nội bộ về vấn đề này,

đồng thời quan sát phản ứng từ phía các đồng minh khác của Mỹ như Liên minh châu Âu (EU) và Hàn Quốc. Mặc dù Chính phủ các nước đồng minh chưa có động thái nào rõ ràng nhưng một số nhà sản xuất đã có những kế hoạch chuẩn bị riêng. Cuối tháng 10/2022, TSMC, nhà sản xuất chất bán dẫn lớn nhất thế giới tại Đài Loan (Trung Quốc), đã ngừng cung cấp chip silicon tiên tiến cho công ty Biren Technology của Trung Quốc. Tại Nhật Bản, nhiều doanh nghiệp cung cấp thiết bị sản xuất bán dẫn hiện cũng đang đánh giá mức độ ảnh hưởng từ các quy định mới, đồng thời tỏ ra thận trọng hơn đối với kế hoạch kinh doanh tại Trung Quốc. Hiện tại, Mỹ và các đồng minh lớn đang chiếm thị phần cao trong thị trường bán dẫn toàn cầu, cụ thể Mỹ 12%, Nhật Bản 15%, Đài Loan 20% và Hàn Quốc 20%.

Trước những biện pháp siết chặt của Mỹ, đại diện phía Trung Quốc tuyên bố với chính sách này, Mỹ đã vi phạm nguyên tắc cạnh tranh bình đẳng; tác động đến sự ổn định của chuỗi cung ứng công nghiệp toàn cầu cũng như sự phục hồi của nền kinh tế thế giới. Theo Reuters, Bắc Kinh đang có kế hoạch đáp trả bằng việc triển khai một trong những gói hỗ trợ tài chính lớn nhất trong 05 năm tới, chủ yếu dưới dạng trợ cấp và tín dụng thuế để thúc đẩy các hoạt động nghiên cứu và sản xuất chip bán dẫn trong nước, dự kiến bắt đầu từ 2023. Trong đó, phần lớn khoản hỗ trợ tài chính sẽ được sử dụng cho hoạt động mua thiết bị bán dẫn trong nước, với khoản trợ cấp lên tới 20% chi phí mua hàng. Với gói trợ cấp này, Bắc Kinh sẽ tăng cường hỗ trợ các công ty Trung Quốc trong việc xây dựng, mở rộng hoặc hiện đại hóa các cơ sở chế tạo, lắp ráp, đóng gói cũng như nghiên cứu và phát triển sản phẩm chip. Kế hoạch mới nhất của Bắc Kinh cũng bao gồm các chính sách thuế ưu đãi cho ngành công nghiệp bán dẫn nội địa.

Thêm vào đó, ngày 13/12/2022, Bộ Thương mại Trung Quốc tuyên bố đã nộp đơn lên Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) phản đối các biện pháp kiểm soát xuất khẩu chip của Mỹ. Theo quy định giải quyết tranh chấp của WTO, sau khi nộp đơn kiện, Trung Quốc sẽ đề nghị tham vấn với phía Mỹ để tạo điều kiện cho hai bên có thể giải quyết vấn đề thông qua đàm phán. Tuy nhiên, Mỹ vẫn chưa có dấu hiệu nào nhượng bộ khi vào ngày 15/12, nước này đã bổ sung thêm nhà sản xuất chip YMTC và 21 công ty lớn khác của Trung Quốc trong lĩnh vực chip trí tuệ nhân tạo vào danh sách đen cấm vận thương mại (Entity List), gây trở ngại lớn trong việc tiếp cận công nghệ và giao thương trong lĩnh vực chip của các công ty này.

Cuộc chiến thương mại chip giữa Mỹ và Trung Quốc đang trong giai đoạn căng thẳng và dự kiến sẽ còn kéo dài đến năm 2023, gây tác động lớn đến chuỗi cung ứng các sản phẩm máy móc, công nghệ điện tử trên toàn cầu. Đây có thể trở thành một cơ hội lớn cho Việt Nam trong thu hút đầu tư vốn và công nghệ từ nước ngoài trong lĩnh vực sản xuất chip, đồng thời tạo điều kiện thúc đẩy các công ty nội địa tham gia sản xuất xuất khẩu các sản phẩm linh kiện chip và bán dẫn, chiếm một mắt xích trong chuỗi cung ứng được coi là tương lai của công nghệ thế giới này. ■